

In vogelvlucht

Berlage boerderij De Schipborg

Ten noorden van Anloo ligt op de overgang van het natuurgebied De Strubben/Kniphorstbos en het stroomdallandschap van de Drentse A de monumentale boerderij De Schipborg, ontworpen door de beroemde architect H. P. Berlage.

Jan Abrahamse, foto Paul Paris

De modelboerderij met woonhuis is één van de meest opmerkelijke boerderijen in Drenthe gebouwd. De Schipborg is gebouwd in opdracht van de bekende familie Kröller-Müller en was bestemd voor hun oudste zoon. Het complex kwam gereed in 1914 en heeft een rechthoekige plattegrond, waarvan één zijde in beslag wordt genomen door een muur, die symmetrisch verdeeld wordt door een toegangspoort. In het midden van het met baksteen geplaveide binnenplein bevindt zich een kruisvormig waterbassin voor de paarden met op de hoekpunten lantaarnpalen. Het woonhuis ligt pal tegenover de toegangspoort en is door de hogere opbouw dominant over de zijvleugels. De U-vormige boerderij is opgetrokken uit baksteen en gedekt door met rode pannen opgetrokken zadeldaken.

Uiterste eenvoud

In het tijdschrift 'De Architect' schrijft Berlage over de boerderij het volgende: 'Het plan vereischte een bedrijf van 60 koeien, zoodat de koeienstal in zekere zin het uitgangspunt werd voor het geheele gebouwen-complex. Deze met de machinehal vormt voor dat complex de eene vleugel, terwijl de andere door varkens- en de paardestallen wordt ingenomen. Daar het woonhuis van den eigenaar, waarin voorlopig ook de woning van den boer

is ondergebracht, direct bij het bedrijf moet zijn gelegen, gaf het geheel aanleiding de bovengenoemde gebouwen met het woonhuis in het midden, om een binnenplein te groepeeren, waarbij de vierde zijde de ingangspoort, wordt afgesloten. Op deze wijze kan de bedrijfsleider het geheele bedrijf overzien.

De mogelijke rentabiliteit gebod voor den bouw de uiterste eenvoud. Alleen aan het woonhuis, hetgeen buiten het exploitatieverband werd gehouden, mochten eenige meerdere kosten worden gemaakt. Deze beperkten zich echter tot de inwendige architectuur, nl. tot een gebruik van verblendsteen voor de muren der woonkamer, woonhal en eetkamer van den eigenaar. De ramen zijn allen van ijzer. De daken zijn met rode pannen bedekt.

De uiterste zorg vereischte de inrichting der stallen. Deze zijn in het algemeen ingericht zooals de boerderijen der Heldemaatschappij. Opmerking o.a. verdient de constructie der zolderingen, van holle steenen horizontaal tusschen ijzeren liggers gelegd. Deze holle steenen geven nl. een gelijkmatige ventilatie, daar de holten met elkaar verbonden zijn en uitmonden in een ventilatiekanaal buitendaks. De beide hooischuren zijn geheel van ijzer geconstrueerd.'

Van der Leck

Tijdens de bouw van deze modelboerderij ontstaat er een samenwerking tussen Berlage en de bekende schilder Bart van der Leck. Deze samenwerking verloopt echter uiterst moeizaam. Voor deze boerderij betekent het dat Van der Leck als kleurenadviseur de tinten van de keramiektiegels voor de wanden van het woonhuis bepaalt en een reliëf boven de haard in de woonkamer ontwerpt in de vorm van geabstraheerde dierfiguren.

Eigenaren

In 1926 verkoopt Anthony George Kröller De Schipborg aan graaf Maximilian Ferdinand Drosste zu Vischering uit Darfeld, Westfalen. Deze verhuurt in 1933 de boerderij aan de landbouwkundig ingenieur P.R. Willinge Prins, die van 1945 tot 1950 burgemeester van Anloo wordt. In de oorlog wordt de boerderij gevorderd door de Duitsers. In 1947 wordt volgens het Kadaster de Staat der Nederlanden eigenaar te weten het Ministerie van Landbouw (Staatsbosbeheer) en in 1949 wordt de boerderij op naam gesteld van het Departement van Financiën (Rentambt Drenthe). In 1950 verkoopt de staat de boerderij aan F. Goosen, de vader van de huidige eigenaar H.D.J. Goosen. Nb

Met dank aan Johan Kruijer en Albert Rademaker